

ĐỊNH HƯỚNG DẠY HỌC ĐOẠN TRÍCH *ULISSES TRỞ VỀ* (*ODYSSEUS-HOMER*) TRONG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG MỚI THEO ĐẶC TRƯNG THỂ LOẠI SỬ THI VÀ LOẠI HÌNH TỰ SỰ

Nguyễn Thị Thắm

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Quan điểm xây dựng chương trình giáo dục phổ thông mới của chúng ta là mở và động. Theo quan điểm đó, *Odysseus* (Homer) tiếp tục trở thành ngữ liệu dạy học của môn Ngữ văn. Đoạn trích *Ulisses trở về* vốn được chọn và đưa vào giảng dạy trong chương trình sách giáo khoa Ngữ văn hiện hành. Với bài báo này, chúng tôi muốn cải thiện chất lượng dạy học đoạn trích trên thông qua một số kinh nghiệm dạy học đoạn trích theo đặc trưng của thể loại sử thi và loại hình tự sự. Ngoài ra, chúng tôi mong muốn thể hiện sự ủng hộ với những người giáo viên tiếp tục lựa chọn giảng dạy đoạn trích *Ulisses trở về* trong chương trình THPT.

Từ khóa: *Homer; Odysseus; chương trình giáo dục phổ thông mới; loại hình tự sự; thể loại sử thi.*

Ngày nhận bài: 11/3/2019; Ngày hoàn thiện: 26/3/2019; Ngày duyệt đăng: 10/5/2019

THE ORIENTATIONS OF TEACHING THE CHAPTER “*ULISSES TRỞ VỀ*” (*ODYSSEUS - HOMER*) WHICH IS BASED ON THE PARTICULAR KIND OF EPIC POEM AND NARRATIVE IN THE NEW EDUCATION PROGRAM AT VIETNAMESE SCHOOL

Nguyen Thi Tham

TNU – University of Education

ABSTRACT

In our opinion, the rule to built the new school education program in Vietnam is open and flexible. According to the opinion, *Odysseus* (Homer) continues to be a teaching material in literature curriculum in our country. The chapter “*Ulisses trở về*” (*Odysseus - Homer*) is collected in the contemporary Vietnamese literature text book. The aim of this article is to improve the quality of teaching this chapter through some experience of teaching it which are based on the particular kind of epic poem and narrative. Besides, you will meet with my approval if you still choose “*Ulisses trở về*” to teach your pupils.

Key words: *Homer; Odysseus; the new school education program; the narrative; epic poem.*

Received: 11/3/2019; Revised: 26/3/2019; Approved: 10/5/2019

Email: ntsp2002@gmail.com

1. Đặt vấn đề

Dạy học đọc hiểu tác phẩm văn học theo đặc trưng thể loại là một xu hướng được đề xuất đã từ lâu đối với cả văn học Việt Nam và văn học nước ngoài. Bởi mỗi loại hình văn học có đặc trưng riêng nên người giáo viên khi hướng dẫn học sinh đọc hiểu một tác phẩm hoặc một đoạn trích cần chú ý đến đặc trưng loại hình của tác phẩm hoặc đoạn trích ấy. Trong chương trình Ngữ văn phổ thông đã được chính thức phê duyệt, tác phẩm *Odysseus* của Homer vẫn là một trong những ngữ liệu người giáo viên có thể chọn và giảng dạy ở các lớp 10, 11, 12. Đoạn trích *Ulisses trở về* vốn được chọn và đưa vào giảng dạy ở lớp 10 trong chương trình sách giáo khoa Ngữ văn hiện hành. Theo chúng tôi, người giáo viên nên tiếp tục chọn đoạn trích này. Tuy nhiên, khi hướng dẫn học sinh đọc hiểu đoạn trích, chúng ta cần chú ý hơn đến đặc trưng của thể loại sử thi và loại hình tự sự.

2. Giải quyết vấn đề

2.1 Đặc trưng của thể loại sử thi

Trước hết là việc chú ý đến đặc trưng của thể loại sử thi. Theo *Từ điển thuật ngữ văn học* “Sử thi là thể loại tác phẩm tự sự dài (thường là thơ) xuất hiện rất sớm trong lịch sử văn học của các dân tộc nhằm ca ngợi sự nghiệp anh hùng có tính toàn dân và có ý nghĩa trọng đại đối với dân tộc trong buổi bình minh của lịch sử.

Về kết cấu, sử thi là một câu chuyện được kể lại có đầu có đuôi với quy mô lớn, vì theo Hegel: “Nội dung và hình thức của nó thực sự là toàn bộ các quan niệm, toàn bộ thế giới và cuộc sống của một dân tộc được trình bày dưới hình thức khách quan của một biến cố thực tại”.

Các nhân vật chính của sử thi là những anh hùng, tráng sĩ tiêu biểu cho sức mạnh thể chất và tinh thần, cho ý chí và trí thông minh, lòng dũng cảm của cộng đồng được miêu tả khá đầy đủ từ cách ăn mặc, trang bị, đi đứng đến những trận giao chiến với kẻ thù, những chiến công lừng lẫy và đôi khi cả những nét trong

sinh hoạt đời thường của họ nữa, điều đáng chú ý là tất cả những cái này đều được miêu tả trong vẻ đẹp kì diệu khác thường.

Sở dĩ như vậy là vì, sử thi ra đời vào thời điểm nối tiếp sau thần thoại, tức là từ thế giới của các vị thần bắt đầu chuyển sang thế giới của con người, do đó cái nhìn đậm màu sắc thần kì nói trên đối với các nhân vật trong sử thi là không tránh khỏi.

Marx đã từng nhấn mạnh rằng vẻ đẹp đặc thù của sử thi thể hiện trong tính hài hoà đặc biệt của nó vốn có liên quan đến các mối quan hệ xã hội chưa chín muồi lắm. Ông gắn sử thi với thời đại khởi thủy của sự sản xuất nghệ thuật đích thực và đồng thời cho rằng sử thi trong hình thức cổ điển của nó đã tạo nên một thời đại lịch sử trong văn hoá. Trong sử thi, chủ yếu mô tả hành động của các nhân vật hơn là những rung động tâm hồn. Nhưng trong những câu chuyện kể, cốt truyện thường được bổ sung thêm những mô tả có tính chất tĩnh tại và những cuộc đối thoại sang trọng có tính nghi thức” [1, tr.285-286].

Từ quan điểm nghiên cứu trên, người giáo viên có thể rút ra một số đặc điểm cơ bản của riêng thể loại này làm định hướng cho việc khai thác để giúp học sinh nắm được những đặc điểm nội dung và nghệ thuật cơ bản của đoạn trích. Chẳng hạn có thể thấy thể loại sử thi nói chung có sáu đặc điểm như sau. Một là về thời điểm ra đời, sử thi là thể loại ra đời từ rất sớm trong lịch sử văn học của các dân tộc. Vì ra đời sớm nên trong thể loại này, tính chất sâu sắc, biên soạn kết hợp với tính chất sáng tác tạo nên đặc điểm riêng. Hai là về đề tài, đề tài của sử thi thường gắn với các sự kiện quan trọng, lớn lao của cả cộng đồng như các cuộc chiến tranh nhằm tranh giành đất đai hoặc mĩ nhân. Ba là nhân vật trung tâm trong sử thi thường là những người anh hùng có sức mạnh thể chất và sức mạnh trí tuệ, tiêu biểu cho sức mạnh của cả cộng đồng. Bốn là thể loại này có tính tự sự cho dù là những tác phẩm thơ dài, tức là có cốt truyện và có thể tóm tắt

được theo trình tự: mở đầu, diễn biến, kết thúc. Năm là sử thi có tính cộng đồng cao, thể loại này đặc biệt đề cao tinh thần tập thể, tinh thần hi sinh vì cộng đồng. Cuối cùng là tính kì vĩ. Do nhiệt tình ca ngợi người anh hùng, ca ngợi lý tưởng chung nên các tác giả thường sử dụng các biện pháp cường điệu, phóng đại nhằm tạo nên tầm vóc vĩ trụ của người anh hùng tập thể nên sử thi có tính kì vĩ.

Người dạy cũng cần biết đến các biện pháp kĩ thuật của sử thi nói chung như lối miêu tả tỉ mỉ, chi tiết, cụ thể; lối miêu tả không phù hợp trật tự không - thời gian, lối so sánh kép hay còn gọi là so sánh chuỗi, so sánh đuôi dài, những đoạn thuyết lý, những lời nhắc lại và những mĩ từ định ngữ... để hướng dẫn học sinh tìm sự xuất hiện và ý nghĩa của những biện pháp kĩ thuật ấy trong đoạn trích. Ngoài ra, người dạy có thể khái quát về mối quan hệ giữa tác giả và hiện thực được phản ánh trong sử thi để biết được đặc điểm riêng của hiện thực được phản ánh trong thể loại này. Đó là một hiện thực đã diễn ra, đã hoàn thành trong quá khứ. Người kể chuyện do xuất hiện sau nên cái nhìn và giọng điệu chủ yếu là giọng điệu ca ngợi. Thông thường trong sử thi chỉ có một người kể chuyện với điểm nhìn bên ngoài. Những đặc điểm trên đây của thể loại sử thi, người giáo viên có thể giới thiệu lồng ghép trong phần giới thiệu về tác giả Home và tác phẩm *Odysseus* nói chung để dẫn nhập vào đoạn trích *Ulisses trở về* hoặc ở phần tổng kết bài khi muốn mở rộng nâng cao về vấn đề *Odysseus* có phải là một sử thi mẫu mực hay những đóng góp của Home cho sự phát triển của loại hình tự sự.

Thực tế khi dạy đoạn trích *Ulisses trở về*, người dạy đã chú ý đến sự xuất hiện của mĩ từ định ngữ và hiệu quả của nó đối với việc hé mở về một đặc điểm tốt đẹp nào đó của nhân vật. Lối so sánh mở rộng thông qua việc miêu tả điệu bộ, cử chỉ để diễn tả tâm trạng vui sướng của nhân vật hoàn toàn phù hợp với điểm nhìn từ bên ngoài đã được người dạy

làm sáng tỏ. Cách kể chuyện chậm rãi, tỉ mỉ, trang trọng cũng đã được đề cập tới như lời kể về bí mật chiếc giường cưới với tính chất vừa kể, vừa gợi, vừa tả hoàn toàn phù hợp với hoàn cảnh vừa kể vừa nhớ; đồng thời phù hợp với mục đích kể để gợi nhắc, để làm tan chảy dần bức tường đá trong tim Penelope để thuyết phục nàng của Ulisses.

2.2 Đặc trưng của loại hình tự sự

Bên cạnh đặc điểm riêng của thể loại sử thi, khi dạy học đọc hiểu đoạn trích này, người dạy cũng cần chú ý đến đặc trưng của loại hình tự sự. Như chúng tôi đã đề cập đến trong bài viết *Một số kinh nghiệm dạy học nhóm tác phẩm văn học Nga thuộc loại hình tự sự trong chương trình Ngữ văn phổ thông*, khi dạy học đọc hiểu các tác phẩm thuộc loại hình tự sự, người giáo viên nên chú ý “hướng dẫn học sinh tìm hiểu hệ thống chi tiết, sự kiện, hệ thống nhân vật, đặc điểm của người trần thuật, hình thức trần thuật” [2, tr.42] vì những yếu tố trên là những yếu tố quan trọng thể hiện đặc trưng của loại hình. Trên thực tế, khi dạy học đọc hiểu đoạn trích *Ulisses trở về*, người dạy đã chú ý đến vấn đề đảm bảo đặc trưng loại hình. Tuy nhiên, vẫn còn một số điểm cần lưu ý khi dạy đoạn trích này.

Lưu ý thứ nhất là tuy *Odysseus* là tác phẩm thuộc thể loại sử thi nhưng khác với *Iliad*, *Odysseus* có sự khác biệt đáng kể với thể loại sử thi mà gần gũi với thể loại tiểu thuyết bởi nghệ thuật kể chuyện và thể loại truyện ngắn bởi nghệ thuật xây dựng tình huống truyện. Trước hết là nghệ thuật kể chuyện. Như chúng ta đã biết, *Odysseus* có hai cốt truyện chính. Một là cốt truyện kể về hành trình trở về quê hương của Ulisses. Hai là cốt truyện kể về cuộc đấu tranh chống lại 108 kẻ cầu hôn tại quê hương của chàng. Hai cốt truyện này được kể đan xen, lồng ghép với những cốt truyện phụ khác như con tìm cha, vợ chờ chồng... tạo nên sự đa dạng hóa cốt truyện. Và “sự đan dệt của nhiều cốt truyện góp phần

mở ra khả năng mới của sử thi: khả năng tiêu thuyết hóa” [3,tr.25]. Bởi từ sự đa dạng của cốt truyện dẫn đến sự đa dạng của người kể chuyện, của ngôi kể và điểm nhìn. Trong *Odysseus*, cốt truyện chính về cuộc đấu tranh chống lại 108 kẻ cầu hôn tại quê hương và các cốt truyện phụ được kể bởi người kể chuyện biết trước, biết hết với ngôi kể thứ 3 và điểm nhìn bên ngoài. Còn cốt truyện kể về hành trình trở về quê hương của Ulisses được chính nhân vật Ulisses kể lại với ngôi kể thứ nhất và điểm nhìn bên trong. Hai người kể chuyện với hai điểm nhìn đan xen vào nhau khiến cho câu chuyện về chàng Ulisses trong *Odysseus* không được kể theo trật tự sự việc nào có trước kể trước mà được kể từ giữa, tức là không bắt đầu với việc Ulisses từ Troy trở về, mà bắt đầu bằng sự việc chàng ở trên đảo của Calipso sau khi đã trải qua rất nhiều cuộc phiêu lưu.

Ulisses trở về chỉ là một đoạn trích nhưng cũng có kết cấu cốt truyện và nghệ thuật kể chuyện tương tự như trên. Đoạn trích chủ yếu kể về cuộc gặp gỡ sau 20 năm xa cách của vợ chồng Ulisses. Cuộc gặp gỡ được kể bởi người kể chuyện có điểm nhìn bên ngoài diễn ra theo trật tự: Penelope được báo tin chồng đã trở về, Penelope không tin vào những gì đang diễn ra, Penelope được thuyết phục bởi Ulisses, Penelope thừa nhận sự trở về của chồng mình. Tuy nhiên, trật tự tuyến tính kể trên lại bị xáo trộn bởi sự chen ngang của quá khứ với lời kể của Ulisses về bí mật chiếc giường cưới. Cốt truyện về bí mật chiếc giường cưới cũng được kể bởi ngôi kể thứ nhất từ điểm nhìn bên trong vì thế mới đủ độ chân thực để thuyết phục Penelope. Trật tự sự kiện cũng vì thế mà thay đổi. Sự kiện liên quan đến chiếc giường cưới có trước hơn 20 năm bây giờ mới được kể. Kết cấu truyện trong truyện và cách kể khéo léo khiến đoạn trích gắn với thể loại tiểu thuyết, một thể loại xuất hiện muộn trong loại hình tự sự.

Bên cạnh đó, đoạn trích còn gắn với thể loại truyện ngắn bởi nghệ thuật xây dựng tình huống truyện độc đáo. Có thể xác định tình huống truyện của đoạn trích là không nhận chồng. Có thể hiểu Penelope cố tình không nhận Ulisses là chồng mình trong lần đầu gặp lại sau 20 năm xa cách. Xác định như vậy không phải để khẳng định trong *Odysseus* có tiếng nói lên án chiến tranh. Bởi với người Hy Lạp cổ đại thì chiến tranh thành Troy là do ý của thần linh. Nhưng tình huống này vẫn cho thấy “Tại sự kiện ấy, bản chất của nhân vật hiện hình sắc nét. Tại sự kiện ấy, ý tưởng của tác giả cũng bộc lộ trọn vẹn” [4]. Người dạy có thể đặt câu hỏi khi nào người ta không muốn nhận lại người thân của mình?

Khi được nữ hầu báo tin, Penelope có thể vì quá bất ngờ mà không dám tin. Và lại nàng chưa được tận mắt nhìn thấy Ulisses trong nhà của mình. Sau đó hai người gặp nhau. Chắc hẳn việc tận mắt nhìn thấy dáng hình của người chồng cho dù được giả dạng là kẻ ăn mày rách mướp, cùng với lời cam đoan chắc chắn của nữ hầu, thái độ nóng nảy dẫn đến nặng lời với chính mẹ mình của Telemachus đã khiến nàng dần dần nhận ra Ulisses thật sự đã trở về. Nhưng Penelope vẫn không chịu thừa nhận trước mặt mọi người. Rồi Ulisses đi tắm rửa để trút bỏ hoàn toàn đồ cải trang, trở lại với hình hài thật của chàng bằng xương bằng thịt vẫn không được Penelope chấp nhận.

Nút thắt của câu chuyện được khéo léo xiết chặt dần khiến bạn đọc thấy thật sự hấp dẫn. Và rồi nút thắt được mở ra với câu chuyện về bí mật chiếc giường cưới được chính Ulisses kể lại. Câu hỏi khi nào người ta không muốn nhận lại người thân của mình có thể được trả lời theo những cách khác nhau nhưng sẽ có một điểm chung là khi người ta thấy người trở về không như mình mong đợi. Ở đây, Penelope không chịu nhận Ulisses không phải bởi chàng quá xấu xí trong bộ dạng của một kẻ ăn mày. Nếu như vậy, nàng sẽ chấp nhận chàng sau khi chàng tắm rửa xong, trông “đẹp

như một vị thần” [5, tr.50]. Và mỹ từ định ngữ, một biện pháp kỹ thuật tiêu biểu của thể loại sử thi, đi cùng với danh từ riêng Penelope sẽ không phải là “thận trọng”. “Penelope thận trọng” vì nàng không chịu thừa nhận nếu chỉ nhìn thấy hình hài của chồng mình, nàng không muốn sau 20 năm xa cách chỉ nhận lại người chồng có thể xác giống với Ulisses. Hẳn nàng không xa lạ gì với những câu chuyện kể về những người vợ vâng vâng vể vể với thần linh vì thần linh giả dạng thành người chồng đi xa trở về. Sự sâu sắc, tinh tế của nàng khiến cho chúng ta ngày nay cần học hỏi. Penelope chỉ nhận lại chồng mình khi biết trái tim Ulisses vẫn luôn hướng về vợ với tình cảm chân thành, đằm thắm. Phải thực sự dành những tình cảm sâu nặng cho Penelope thì Ulisses mới nhớ được câu chuyện bí mật chiếc giường cưới đã xảy ra trước đó 20 năm sau khi chàng đã trải qua biết bao cuộc sinh tử, nơi ranh giới giữa sự sống và cái chết chỉ cách nhau trong gang tấc.

Suy nghĩ của Penelope cũng thật đáng trân trọng bởi nàng không nhận bừa một người anh hùng. Ulisses có thể rất tài giỏi với sức mạnh phi thường và muôn vạn trí xảo nên mới tiêu diệt được 108 kẻ cầu hôn cùng với đám gia nhân phản bội trong nhà. Tuy nhiên, với tư cách một người vợ, nàng chỉ đón nhận một người chồng Ulisses biết yêu thương vợ. Người anh hùng Ulisses có thể lập được rất nhiều chiến công, trở về cùng hào quang chiến thắng. Nhưng nếu trong trái tim người anh hùng kia không còn tình yêu dành cho nàng, nàng sẽ không thừa nhận đó là chồng mình. Thế mới thấy, Penelope nói đúng được tâm lý chung của tất cả những người vợ ở mọi thời đại trên toàn thế giới.

Rõ ràng, tình huống không nhận chồng khiến cho vẻ đẹp tâm hồn và trí tuệ của nàng Penelope thận trọng và cả người chồng Ulisses của nàng hiện lên sắc nét hơn cả. Đằng sau vẻ đẹp đáng trân trọng và yêu quý của các nhân vật là thông điệp sâu sắc của Home. Ông để cho người anh hùng Ulisses có

bao nhiêu chiến công hiển hách. Trải qua bao nhiêu thăng trầm trong 20 năm xa cách, chàng đam mê phiêu lưu, mạo hiểm, muốn khám phá, chinh phục cả thế giới thần linh và con người, thế giới của sự sống và âm phủ, thế giới của cái chết. Không có khó khăn nào khiến chàng nản lòng. Chàng say sưa tìm hiểu bao nhiêu điều mới lạ. Nhưng với chàng, điều quan trọng hơn cả là Penelope, là gia đình, là quê hương. Trong trái tim chàng, Penelope và những gì liên quan đến nàng như bí mật chiếc giường cưới luôn có một vị trí trang trọng. Xây dựng nhân vật trung tâm Ulisses nặng tình nặng nghĩa như vậy chính là cách Home dùng để bày tỏ tiếng nói ca ngợi hôn nhân gia đình một vợ một chồng. Không giống như *Iliad*, Achilles được ca ngợi chủ yếu với tư cách một người anh hùng, đại diện cho cả cộng đồng, Ulisses trong *Odysseus*, đặc biệt là trong đoạn trích *Ulisses trở về* được ca ngợi chủ yếu với tư cách một người chồng bình thường biết yêu thương vợ, một con người cá nhân, con người đời tư, kiểu con người xuất hiện thường xuyên hơn trong tiểu thuyết và truyện ngắn.

Còn một điểm đáng chú ý nữa người dạy cần hướng dẫn học sinh tìm hiểu khi dạy học đọc hiểu đoạn trích này là nghệ thuật xây dựng ngôn ngữ đối thoại. Thực tế khi dạy đoạn trích này, người giáo viên đã chú ý đến sự phong phú đa dạng của lời thoại của các nhân vật. Chẳng hạn Ulisses trực tiếp nói với Telemachus nhưng ngầm đối thoại với Penelope rằng chàng sẵn sàng chấp nhận bất cứ thử thách nào của vợ. Hay Penelope tuy nói với nhũ mẫu về việc khiêng giường ra khỏi gian phòng nhưng thực chất là để nói với Ulisses về thử thách mà nàng muốn chồng vượt qua. Từ đó, cả người dạy và người học đều nhận thấy sự đồng điệu thấu hiểu vi diệu mà bất cứ cặp vợ chồng nào đều mơ ước và mong muốn ở vợ chồng Ulisses và Penelope. Loại lời thoại nói với một người nhưng nhiều người cùng hiểu và đạt được nhiều mục đích khác nhau này tạo nên chiều sâu tâm hồn trí

tuyệt đối song hành hoàn hảo với mức độ sâu nặng của tình cảm vợ chồng của hai nhân vật.

Bên cạnh đó, nếu đọc kỹ lời thoại kể về bí mật chiếc giường cưới, chúng ta sẽ thấy lời thoại này không hoàn toàn giống với một lời dối thoại. Dung lượng lời thoại dài không chỉ đơn giản là cung cấp thông tin về bí mật chiếc giường cưới. Mục đích của lời thoại không chỉ để trao đổi thông tin. Trong một cuộc đối thoại, khi cần trao đổi thông tin, người tham thoại sẽ cung cấp thông tin ngắn gọn, khách quan, để người nghe nắm bắt thông tin nhanh nhất có thể. Còn lời thoại này của Ulisses là lời thoại dài nhất trong đoạn trích với những giả định và nhiều miêu tả: “Nếu không có thần linh giúp đỡ thì dù là người tài giỏi nhất cũng khó lòng làm được việc này. Nếu thần linh muốn xê dịch thì cũng dễ thôi, người trần dù có sức thanh niên cũng khó lòng lay chuyển được nó” [6, tr.50]. Vì thế xét về hình thức đây là lời dối thoại nhưng cũng có thể coi là một lời tâm sự, giãi bày. Có thể sự dồn nén của tình cảm, cảm xúc bởi người vợ mà mình hằng yêu quý mãi vẫn không chịu chấp nhận mình, có thể do con tim đang rung lên bởi nỗi xúc động khi nói về một kỉ niệm đẹp, có thể do đoán biết trước được với câu chuyện này, mình sẽ vượt qua được thử thách của vợ khiến cho nhiệt tình trải lòng làm cho Ulisses nhiều lời. Và vì thế người đọc có thể hình dung nhiều suy nghĩ cảm xúc khác nhau đang cùng xuất hiện trong nội tâm nhân vật. Dòng suối tâm tư ấy có bề nổi là lời dối thoại nhưng dưới tầng ngầm sâu thẳm của một người sống sâu sắc như Ulisses là những lời độc thoại mà phải là những độc giả đủ vốn sống mới đọc được. Vì thế mà tuy xuất hiện từ thời Hy Lạp cổ đại nhưng nhân vật của Homer lại rất gần gũi với chúng ta, những con người trong xã hội hiện đại ngày nay. Phải chăng cũng chính vì thế mà trong muôn vàn tác phẩm văn học phương Tây từ cổ chí kim, *Odysseus* vẫn là một trong những ngữ liệu

cần được giảng dạy trong chương trình Ngữ văn phổ thông.

3. Kết luận

Với mục đích khắc phục những hạn chế của chương trình Ngữ văn cũ, nguyên tắc động và mở là hai nguyên tắc cơ bản để xây dựng chương trình giáo dục phổ thông mới. Người giáo viên được tự do lựa chọn ngữ liệu, hướng dẫn học sinh tìm hiểu ngữ liệu để hình thành cho học sinh những năng lực cần có trong xã hội hiện đại. Yêu thích những tác phẩm văn học cổ điển, tìm thấy trong các tác phẩm văn học cổ điển những giá trị nội dung và nghệ thuật hiện đại, chúng tôi đề xuất một vài ý kiến dạy học đoạn trích *Ulisses trở về (Odysseus)* theo đặc trưng thể loại và đặc trưng loại hình với mong muốn thể hiện sự ủng hộ với những người giáo viên tiếp tục lựa chọn giảng dạy đoạn trích này trong chương trình THPT ở các lớp 10,11,12.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Lê Bá Hán, Trần Đình Sử, Nguyễn Khắc Phi, *Từ điển thuật ngữ văn học*, Nxb Giáo dục. Hà Nội, 2006.
- [2]. Nguyễn Thị Thắm, *Một số kinh nghiệm dạy học nhóm tác phẩm văn học Nga thuộc loại hình tự sự trong chương trình Ngữ văn phổ thông*, tập 191, số 15, 2018, 2018.
- [3]. Lê Huy Bắc, Lê Nguyên Cẩn, Nguyễn Linh Chi, *Giáo trình văn học phương Tây*, Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2011.
- [4]. *Truyện ngắn và tình huống truyện*, (<http://trenneoduongvan.bogspot.com>)
- [5]. Nhiều tác giả, *Sách giáo khoa Ngữ văn 10*, tập 1, Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2013.
- [6]. Nhiều tác giả, *Sách giáo khoa Ngữ văn 10*, tập 1, Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2013.